

מ ר ו ט ו ק ר ל מ.ס. 49

מישבת ועדת החוקה חוק המשפט שהוקיימה
ביום ד', כ"ב בטב תשי"ב-13.8.52, בשעה 8.50

ש.ה.

חברות

חברי הוועדה:

- ס. אונג - היו"ר
- צ. אזניה
- ע. הילכלוב
- א. אלטמן
- ע. אסף
- י. בדר
- י. בר יהודה
- ד. בר רב הא"י
- ר. בטסוני
- י. הררי
- ז. נרהפטיג
- ס.ב. שרון
- י. שפירא
- ח. רובין
- י. קליכנוב
- א. תבורי
- ע. טיסון

סגנונים:

- שר המשפטים ח. כהן
- סר נגבי - מטעם משרד המשפטים
- סר זילביגר - "
- סר צדוק - "
- סר ידן - "
- סר קרן צבי - "
- י. קוקיה - מנהל משרד המשפטים
- השופט אייזנברג - המנהל האדמיניסטרטיבי של בתי-המשפט במדינה.

סדר - ה י נ י מ

- א. סיום הדיון בחוק בתי סגנונים (המליצה של חברת הכנסת ע. טיסון).
- ב. דיון בחוק נזיקים אזרחיים (אחריות המדינה) תשי"ב - 1952.

היו"ר מ. אונא:

אני כותח את הישיבה.
תחילה עלי לבדור לחברי הוועדה הודעה
קבלתי מנשיאת הכנסת, כי הממשלה לקחה בחזרה את חוק המסחר והמסחרות
העיוניות. הנשיאת החליטה כי זיו דרך אחרת אלא לקבל את החלטה זו
של הממשלה לשינוי לב. לסיכך אין חוק זה כלול בחזר יומה על הכנסת
וכמובן עגו אינו שומד על דבר היות שלנו.

בר יהודה:

אין כאן הסקרה להערכת מוליכות של המעשה
שנעשה על ידי הממשלה, אולי מאחר שהכנסת
החליטה על הוועדה שלנו לדון בזהר המסחר של חוק זה, אני חושב כי
מחובתנו להודיע למליאת הכנסת שבחזרה מאתנו למלא חובה זו, כהודעתנו זן
אנו נדרוש בכנסת עריכת דיון וזו יהיה מקרה למחן הערכת מוליכות.

היו"ר מ. אונא:

אינני יודע אם זוהי המרובעות הנכונה,
אך היתה ודאי עוד אפשרות לגרר זאת.

ד. בר רב האי:

רקנו החוקה אינה צריכה לכלול בזה המרובעות
העליון שבדבר; זהו תפקידה של ועדה הכנסת.

היו"ר מ. אונא:

היום נעבור לדיון בפעילות העומדות על
סדר היום, עלי להודיע כי חבר הכנסת
רובין קיבל מכתב מסר זליג לבון גיחה לחוק בחינת מסחריות, בו הוא מציע
שאם התקבל הצעתה של חברת הכנסת מימון - אותה הוא חושב שהצעה העלולה
לפגוע במקרה שונים דוקא במסחרות וקל כן מציע לא לקבלה - הרי יש להכניס
תיקון נוסף בחוק, לפיו במקרה שנפטר אחד מבני הזוג ששל שרשומה
הדירה, והוא השאיר אחריו אמצעים - יראו את הדירה לצורך קביעת הירושה,
כאילו היתה רשומה בשלמותה על שם בן הזוג שנפטר. לפי דעתו של לבון,
מוטיב התיקון שהיה לחברת המליחה שהוא מייצג, כי מוטב שלא לקבל את
הצעה של חברת הכנסת מימון, אולם במקרה שתקבל הצעה זו, הוא מציע
להוסיף הגבלה מסויימת, על מנת למנוע סבל מילדי המסחרות.

ד. בר רב האי:

הדיון על הצעה של חברת הכנסת מימון
הפעילה שלא בנוכחותו ואני מציע לאפשר
לה להעביר עתה את ימדתה, על מנת שלא תהיה לה הרגישו פיסות.

ח. רובין:

אם כי עדיין לא בדקתי את הצעתו של סר
זליג לבון לפרסיה, הרי היא נראית לי
כנכונה וראוי שתקבל הצעתה של חברת הכנסת מימון, אישע אני הצעה זו
אני משאיר לי את הזכות להביא הצעה זו בחזר הכתיבות הבנוטאליות.

ע. מימון:

אם כי אני יודעת מראש כיצד יול כאן דבר,
הרי יש לי בכל זאת מקרה שיבוא שינוי.
אדבר על כך לא רק בוועדה כי גם במליאתה, ולא אשחרר אותכם מלשמוע
אותי שוב ושוב.

כל הנימוקים שהובאו כאן נגד הצעה
התיקון שלי הם אך ורק ענין המילולוגי שאף אחד אינו יכול להשתחרר
מן המחשבה כי הוא השולט היחיד. אותה מוענייה כי אי אפשר לקבל את התיקון
הזה ללא מסבך, אולם אני במחשבה שבאשר התיקון זה לא יתקבל ומישור ירצה
להסביר את השינוי בעצמו, כל עורך דין שאליו יפנה, יפכה בראון לעשות
את הדבר. עכשיו אנו מעניקים לנשיא זכויות מיפין-מיפין, ובחזר כך
יצטרפו כל התיקונים הללו לחוקה! אני מדברת בחזר נציגת רבבות נשים
כמוני, ומחובתי לדאוג שכאשר מניחים יסוד לאיזה חוק, לא תהיה הפליה.
אם אותה חושבים כי התיקון שאני מציעה מסבך, תבדקו את הדבר ותיוודחו
שלא כך הוא, ואז תהיו משוחררים מלשמוע אותי. הסיבה איננה הסיבוכ
כי אני הי הראון.

ג. מימון:

חוק זה בא כדי להקל על רכוש הפרטי של האדם, ואני רוצה שגם האשה תהיה חשודה יותר, כאן ישנה הפליה לרעת זכותה של האשה על הרכוש, אם כי היא כמעט בכל המקרים שותפה לרכישתו. אני חובעת להציע מחדש על הסתייגותי, ללא כל קשר עם התוספת שציינתי חבר הכנסת אזניה, ואשר אני אינני חושבת בה.

הי"ד מ. אונא:

למי בקשת חברת הכנסת עדה מימון, אני מעמיד שוב להצבעה את הצעתה.

ה. א. ב. ע. ה.
ההצעה נדחתה.

ה. רובין:

במקרה שחוקבל הסתייגותה של חברת הכנסת מימון, אני משאיר לעצמי זכות להמחצות אבנטואליה, והיא: נרשמה דירה על שם שני בני הזוג, ונפתר אחד מהם ונשארו אחריו צאצאים, יראו את הדירה לענין קביעת הירושה כאילו הייתה רשומה בשלמותה על שם בן הזוג שנשא. על ידי הסתייגות זו אני רוצה למנוע בעד אחת הטענות שמביאים נגד הצעתה של חברת הכנסת מימון, הפוגעת בנימוחה, שה בזכות הירושה, היות ובעל הזוג הנוהר בהינתן יקבל נוסף לחלקו ברכוש, גם חלק מירשתה של שאר בני המשפחה.

א. צדוק:

כאשר ניסיתי בפעם הקודמת לנסק את ההנגדות להצעת החיקון ש חברת הכנסת מימון, אמרתי שחוק הבתיים המשותפים בא ליצור צורה חדשה של בעלות על הקרקע, ואינו בא להסדיר עניני קניין במשפחה. דבר זה חל במידה שווה הן על הצעתה של חברת הכנסת מימון והן על הצעתו של מר לבון. אם מחלימים כי חוק זהים משותפים אינו מתערב בעניני משפחה, אין מקום לשני החיקונים האלה. אם למרות זאת תחקבל הצעתה של חברת הכנסת מימון, יש מקום לנחילה החומרה שבחצעה זו על ידי קבלת ההצעה האלטרנטיבית שהוגשה על ידי חברת הכנסת רובין.

ב. סליבנוב:

הצעת מר לבון היא הצעה לצורה חדשה של חוזה חכירה, ולדעתי היא אינה נוגעת לחוק זה.

ג. ש. ירא:

האם הממשלה תהיה מספיק למסור בכנסת הודעה בשעה ההצבעה על הסתייגותה של חברת הכנסת מימון, שהיא עוסקת בהכנת חוק כולל להסדר עניני קניין המשפחה?

ד. המשפטים ה. בהן:

אנו מטפלים בהכנת חוק כזה, אולם שלא כדוגמת שאר החוקים, איני יכול לומר שהדבר קרוב לביצוע. חבר הכנסת שפירא יודע היטב שלא כדוגמת חוקים אחרים, הכנסת קולכת לחוקי משפחה איננו מן הדבריה הקלים. אנו עובדים על הכנתו זה שנה וחצי, אך עדיין איננו יכולים לקבוע מהי שהוא יוצא. אני מוכן למסור על כך הודעה בכנסת.

ברצוני רק להעיר את השומה לבם של אלה מחברי הכנסת החומכים בהצעתה של חברת הכנסת מימון שאני, בחור השר הממונה על ביצוע חוק זה, אינני יכול לקבל על עצמי את ביצוע החוק באם תחקבל הצעה זו. אני רוצה לומר מראש לוועדה שבאם תחקבל הצעה זו, אבקש את רשות הממשלה לקחת את החוק בחזרה, אפילו בשלב סופי זה, כי חיקון כזה יכול לסבך אותנו כך שלא נוכל לעמוד בפני הקשיים בדרך ביצועו.

(ראשית הישיבה עוברת לידי חברת הכנסת אזניה.)

י. גזר:

אני רוצה להביע את מחשבותי על אופן התנהגותו במליאת הכנסת של מי שהיה יושב ראש זמני של ועדת החוקה ובתור שכזה הרצה בשם הוועדה על חוק המעבר. זהו מקרה ללא תקדים שיושב-ראש ועדה - או הדין המקביל בתור מרצה בשם הוועדה - לא דגב כל יהיה מי שיגן על כוחם הסעיפיים בחוק שהוא מינוי מבין החומכים בהם. הדבר נעשה במליטה בצורה טכרז, כך שמיש לא היה מוכן להגן על דעת רוב הוועדה.

היו"ר ג. אצגיה:

זו הייתה הערת אפסרת סגרי ומינה יכולה לסמט כמקדים לכנות.

אנו עוברים לדון בחוק בנזיקים (חריגות ממדינה).

תשי"ב - 1952.

ג. חוק הנזיקים ה (חריגות ממדינה), תשי"ב - 1952.

י. ספירה:

לאחר שוועדת המשנה שלנו ערכה כמה ישיבות בהתאמתו של סר זילביגר, הגענו לנוסח המונח לפניכם.

המונח לפניכם.

בשעת עיבודו של נוסח זה קבענו לעצמנו עקרונות אחדים. ראשית כל חשבנו, בניגוד להצעת הממשלה, להרחיב את החריגות שאי ה ממוצעת למעשיהם של עובדי מדינה, לכל בנזיקים שהם. את זאת תמצאו בסעיף 2 של ההצעה שנתה הבאנו לפניכם, האוסר: "דין המדינה, לענין חריגות בנזיקים, כדין כל גוף מאוגד, מרה לאמור: "הלן בחוק זה. בהצעה הקודמת היה כתוב: "לענין הטעיות 11 ו-12 לפקודת הנזיקים המזרחיים, 1944, דין המדינה כדין כל אדם המארגי, למי מותם סעיפיים, לעטיה מר חולת של זולתו." למעשה הכנסנו כהן שני שינויים חשובים, האחד שהוסיף והשני בעצם יותר טורטלי. השינוי האחרון שהזכרתי הוא בכך, שאחריה המדינה תחול על כל הנזיקים לסוגיהם; השינוי השני הוא שבמקום הכתוב בהצעת הממשלה "כדין כל אדם" יהיה כתוב "כדין כל גוף מאוגד". ברור לבשרי שהמדינה איבנו איש פיוזי, כי אם גוף מאוגד של תושבי המדינה. מטרה כך יותר הבינוי יהיה אם נשווה את המדינה לגוף מקרוב יותר כמבנהו למבנהה, כגון עיריה או הכרה, מאשר ליחיד - מה גם שיטנו כבר תקדים לענין זה בחוק המכרסורי המתייחס לרכבות ישראל, ובו כתוב כי הגהלת הרכבות, שהיא למעשה המדינה במקרה זה, תישב כגוף מאוגד.

לאור שינוי זה ברמה היא לי לבחוק לברר דבר שהיה ברור גם מדרך הצעת הממשלה, והוא שלמי פקודה זו אין חריגות הממשלה חלה גם לגבי מעשים שבצעו בעוד, כי דק לבני העמיד. כלל זה חל על כל חוק, על אהת כמה וכמה במקרה כגון זה, כאשר רכוי לא להסתבך בעניינים שהיו מקודם, וביחוד שחקורת החריגות היא מוגבלת כהן אין מגישים הביעה חוק שנתיים. יתר על כן, קיבלנו הודעה מפי בן-כח... הממשתיים כי הנוהג של טהן פיצויים מכסדרזיה במקרים מאסיפיים, יימשך גם בעמיד גם לגבי בנזיקים שהלו לפני היכנס חוק זה לתקפו.

ההלכנו בעקבות חוק הנזיקים הכללי וקבענו בסעיף 3 כי "אין המדינה בתראית בנזיקים על מעשה שנעשה בתחום הרשמה חוקית, או בתום לב חוק עימוש מרובה בהרשמת חוקית; אולם החריגות יהיו על רשלנות שבמעשה". ברור לגמרי שהממשלה חייבת לפעול. שנוני שדין פעולתה לבין פעולתו של אזרח הוא גזאת, שלגבי חזרה קיימת תמיד הממשלה לא לפעול כאשר יש בליהו ספק ביהר לנכונותה של פעולת אותה הוא צריך לעשות, כי אינה חלה עליו חובת מעשה. לממשלה ישנה חובה לפעול, כי חזרת היא מטרה את התחייבותה לקיום המדינה. בחוק הנזיקים ישנה הורחה שנת הפקיד פעל בתום לב, אין הוט בתראית לנזיקים, גם אם מתברר אחרי כן בבית המסמט שהוא טעה. אותו עיקרון קבענו בסעיף זה לגבי המדינה בכללה.

לפי פירא:

הנזק היחיד שעבורו חשבנו לשחרר את המדינה מחלונת פיצויים עבור מקדימה, הוא הנזק של הוצאת שם רע, ברור לגמרי שאם הממשלה מעסיקה למעלה מ-30,000 עובדים היא אינה יכולה להיות אחראית על מעשי כולמם, אולם יש לדבר פיבה מהותית חשובה עוד יותר, במדינתנו יש לכל אדם זכות להגיש חביעה נגד כל עובד המדינה בעד הוצאת שם רע, אין אנו משוכנעים בנכונות ההשקפה שהפיצויים בעד הוצאת שם רע הם השלמה פיצויים, בעיקר בארץ שאין בה ג'רוי והסופספים מסבירים את היה מקום לדברים שנאמרו על ידי המעליל, האיש הנפגע על ידי עלילה מקבל את פיצויו המוחלט על ידי עצם קביעת העניין שבינו לבין המעליל, אין אנו רואים בזאת עניין של כסף כי אם עניין של כבוד, אין להכניס לחוק עניין זה את המדינה כולה, כי הפיצוי המספיק מקבל על ידי עריכת הדין בין מוציא הדיבה לבין האיש הנפגע, הוועדה יצאה מן ההשקפה שבענין הוצאת שם רע העיקר הוא לא הפיצוי הכספי כי אם פיצוי הכבוד.

במעיף 5 קיבלנו את העיקרון עליו האביק בשטח הקריאה הראשונה ובר הכנסת בדר, וקבענו כי "אין המדינה אחראית בנזיקים על מעשה שנעשה וזו פטולה מלחמית של אבא הגנה לישראל." טובה במחון המדינה מחייבת שבשטח פעולות מלחמיות לא תהיינה ידי החיילים כבולות בהשבונות כספיים של פיצויים שגולי אריך יהיה לשלם, אלא שמחשבותיהם תהיינה נחונות רק לחשבון של הפעולות הנחוצות לשם הגנת המדינה, מלבד זאת, יש כאן גם בעיה כספית, לא מספיק לחתום על שטר, כי אם צריך גם לפרוע אותו, שום מדינה אינה יכולה לקבל על עצמה אחריות כספית כזאת, אינן יכולות לקבל זאת על עצמן גם מדינות אדירות כארצות הברית, בריטניה וצרפת, שאינן מוקפות אויבים כמונו, יהיה ודאי מקרים מיוחדים בהם יוחלט כגון להעניק פיצויים, כגון מקרים של מלחמה לוקאליה או יחריים, אולם יהיה צורך להחליט על כל מקרה ומקרה לחוד, מבלי להטיל חובה כללית על המדינה.

במעיפים 6 ו-7 יש המשך תרעיון שבמעיף 5, וחם דנים על דין חבלה הנגרמת לאדם בתקופת שרותו בחבא, הרעיון שבחוק נזיקין מכונן לכך

שאדם יזהר במעשיו, על מנת שלא יעשה מעשים נחפזים ולא ינהג ברהלנות; המסקנה היא שאדם צריך לשמור על נאשו ולהתרחק מדברים אלה, וממילא לא יגרום נזקים, אם הוא יחשף במעשיו או במילוי תפקידו, יהיה עליו לשאח באחריות, לעומת זאת לשרות צבאי לופהיה בכונה ובדיעה ברורה בחורים שאינם יודעים לאתו בנישם ומלמדים אותם כיצד לעשות זאת, האימוץ אינו ניתן באומן נפרד לכל אתר ואתר, כי אם לכולם בצוותא, מתחילה ומדיעה מכנימים אותם לחובה מעשים ליש בהם סיכון רב, ושאלמלא הכורח הצבאי לא היו עושים זאת, זהו סיכון שהמדינה לופחת על עצמה מדעת ומחוך הכרה, סיכון כזה סיכוח להיות מבוטח במידה מסוימת כלפי הפרט, ולשם כך ישנה התקפות שלנו חוק הנכים וחוק משמחות החיילים שנכסו במערכת, אין ספק שפיצוי זה מכביד לא במעט על קופת המדינה, אך כמוגן שאין להשוויו למידה הפיצויים שריכזים היו לשלם לולא היו הוראות סעיפים אלה, כולנו היינו ברעה שבטנין זה עלינו לקחת דוגמא מן החוק האנגלי והאמריקני היומר את הממשלה מאחריות ומנזיקים לגבי מקרים אלה.

מעיף 8 קובע עיקרון הנראה לנו גם כן כנכון. לפי חוק נכסי המדינה מקבלת המדינה לזכותה בעלות על נכסים שונים, בלי כל מעשה מצידה, מה אדם ולא השאיר אחריו יורשים - עובר הנכס לרשות המדינה, אם הבית הוא בית רעוע, ברור שיכול להיגרם נזק והממשלה צריכה, ללא ספק, לשאח באחריות עבורו, אולם, נראה לנו כצודק וכחגיגוני שהממשלה לא תישא באחריות כל עוד לא לקחה את הבית לידה, גם בענין זה חלכנו בעקבות החוק האנגלי, אולם סמינו מהוראות חוק זה לטובת הזרת, לפי החוק האנגלי חלה במקרה של חביעה, חתובה להוכיח כי הממשלה לקחה פופסיה בנכס זה, על הטובע, בכמות הגדולה של נכסים ברכוש נטוש מכל המינים, כפי שהיא ישנה בארצנו בידי הממשלה, יש לאזרח רק אפשרות קמנה לברר אם הממשלה באמת קיבלה את הפופסיה, משום כך נועה הסעיף כך שבמקרה של חביעה מסוג זה יהיה על הממשלה להוכיח, על מנת להיות פטורה מחלונת פיצויים, שהיא עדיין לא קבלה לידה את הבעלות בפועל.

בהצעת החוק הקודמת היתה עוד הוראה, במעיף 3, האומרת: "האומר במעיפים 1 ו-2 אינו סוגע במל הוראת חוק אחרת הטובעת, המגבילה או השוללה את אחריות המדינה או מחדוניה." מירוש הדבר כי בדרך כלל אין הממשלה אחראית לנזיקים, פרט למה שנאמר במעיפים 1 ו-2, לאור הגישה שקיבלנו קודם, הפכנו את הדבר מיחודו, והטלנו אחריות כללית על הממשלה, בדקנו בהדרכת מר זילביגר את כל החוקים הנוגעים לאחריות המדינה לנזיקים, ומהם שחשנו כי יש לשחורה ומהם שחשנו כי אין לשחורה.

י. שפירא:

סיועין יק בנה תוראח פעי 9, האומר כי "האומר בחוק זה אינו מוגע בכל תורה לבעיניו מן המיפועים התנויין לעון, הפורע, המגבילה על ידו ללח את אחריו המדינה או פודוטיה:", ולאתר זאת מונתו שורה של תורות ותויות.

כסודת הפעולות (סידור זכות עניין) קובעת מינוי מקידיה ורי קרעוה למעשה אנשי אלה יופסינו וזני מיוה האשר יחבל חוק המדינה ייבט שריו המפידים המדוי טרקטות כדין "ומיני" סוד אז שריך להיות בדור כי יש לראותם ממילתם האחריות האישית הוראה לרמיות. אז מוסן מן מסק דין שופט, או פליד מזה, פושט טעות, זין לעברי רפנו פיצוי. הוא חוצר ביתם לבתי הדואר חוק הדואר מטיל אחריות נכח סוד על חק אלה במסר לחובה מפרת הדואר, אני הוטב כי במחצת הזמן אולי לעור ממסר שנים לא רב - כאשר הדואר שלנו יכנס באמת ליכול למרות הקשיים הרבים הנגרמים עקב חוסר היציבות שבטרב המלוכנית שלנו ונזירות המדינה, עמשי יהיה לחסי על האחר אחריות גרלה יותר. כיום קשה לארחיב את מסרי האחריות הזוה, ומלוח כך לא ראינו לשנה את החוררות הקיימות.

ביתם לפסודת המילוח הברזל הממשלתיות, יאנה הגבלה אלה חרן, ביתם לאחריות על איני המסילות, החל ממרוק על חמי קילומטר, לא ראינו לבטל תוראח זו. הוא כדין ביתם לחוק נכסי נפקדים וחוק לנכסי גרמנים. אלה הם חוקים שנחבלו על ידי הכנסת ולא ראינו אפשרות ל"נותחם" אותו ניסוק חל גו על חוק בנק הדואר. לבסוף יאנה עוד תוראח של חורן בה עמדו נואמיה רביה בטעה הקריאה הוראיונה נמנחת. זוהי תוראח פעי 10, לפיו במל סעיף 4(1) לפקודה הנזיקית הכללית, בה ישנה אוראה מרודורלית הסונתה אג"ו הגשט הביעה פילוייה נגד הממשלה, לאתר חוק זה הצענו לבטל תוראח זו.

ברצוני להוסיף עוד הערה ביחס לפעיימים 66 ו-67

של החוק. פעיימים אלה מצמצמים למעשה את אחריות החייל, בהשוואה לחוק הקיים. אנו חושבים כי אין להטיל אחריות על חייל הממלא את תפקידו לפי צו וגרם בזק תוך כדי כך; כן אין להטיל אחריות זו על הממשלה. ראינו גם לבטל את הצנהג של מתן מסלומים אכסגריצה. אם יתחלח על הממשלה, בסופו של דבר, לשלם פיצויים בעד נזקים הרי מחייבים מסטר תשלומים כפול על-ידי תשלומי נזקים בהתאם לחוק ועל-ידי תשלומים אכסגריצה. אם הממשלה לא תשלם פיצויים אלה, הרי מוטלת על החייל אחריות שאינו יכול לעמוד בה, באשר הוא ממלא פודות, ועל-ידי כך מעמידים אותו בפני הבעיה אם עליו למלא את הפקודה לפי שיקולים כספיים. אי אפשר להעמיד חייל במצב כזה. החוק הקיים אינו נותן לחייל אפשרות להצטרך מבחינה פלילית, אם עשה מעשה בלתי חוקי לפי פקודה. משום כך אנו מחייבים גם היום את החייל לדון בכל מקרה במעט ולהחליט אם פקודת הקצין מתקבלת על הדעת או לא. אין להביא בחשבון אפשרות של הטלת אחריות על החייל גם עבור נזקים. משום כך אנו מציעים לקבל את הצעת החוק כפי שהצענו אותה.

היו"ר ב. אונגיה:

לפי סדר היום שנקבע, עלינו להמשיך עתה בדיון בעקבות סקירת שר המשפטים.

י. שפירא:

זהו חוק שכנראה ולא תהיינה בו אלא הסתייגויות מעטות מאוד, ואילו היינו מסיימים בו את הדיון היום אפשר היה להעביר אותו בכנסת עוד לפני הפגרה. אני חשב שחוק זה הוא בעל חשיבות לטובת צבור גדול של אזרחים. לעומת זאת אין סקירת שר המשפטים מחייבת הבאת סיכום דיעתו לכנסת. כסובן שההכרעה במקרה זה בידי שר המשפטים, אולם הייתי מציע לסיים עתה את הדיון בחוק זה בסיום בעבור לסיום הדיון בסקירת שר המשפטים.

סה/שב

ח.כהו - שר המשפטים:

אני וחברי באנו לכאן על סנת שתשאלו אותנו שאלות ואנו נשיב עליהן. את אינכם מעוניינים לשאול שאלות כעת, בחזור בשבוע הבא ונהיה מוכנים להשיב על שאלות שתשאלו.

היו"ר ב.אזניה:

מאחר שחברי הוועדה אינם בדעה אחידה בענין זה, אני מסמיך את הדבר להצבעה.

הצבעה

הוועדה לסיים את הדיון בחוק הנזיקים האזרחיים.

ח.רובין:

ברצוני להביע את הספק שלי ביחס לפסוק השני המופיע בסעיף הששנה 6(א) ו-7(א): "היה גם החובל בשירות צבאי וחבל בתקופת שירותו עקב שירותו, פטור טף הוא מאחריות הנזיקין". אנו עוסקים בחוק זה באחריות המדינה ולא באחריות הפרט. חוק זה, העוסק בהטלת אחריות על המדינה ובשחרורה מאחריות במקרים מסויימים, אין מקום להוראות ביחס לשחרורם של אנשים אחרים מאחריות. זהו ניסוח ממודולוגי.

שבית, יש לי ספק ביחס לכוונתם של מעיפים אלה בגלל היקפם, שהוא יותר רחב מאשר אנו מתארים לעצמנו. לפי פיסקה זו אפשר לשחרר מאחריות גם חייל העושה נגד חייל שני מעשה תוך זדון - אם כי עלי להודות שלא בדקתי את הדבר באופן יסודי. הרושם המתקבל מצלי הוא, כי שחרור זה כולל את כל המקרים, ובתוכם גם מעשי זדון. בפקודת הנזיקין האזרחיים, אחריות האדון עבור המסמט כוללת גם מעשי זדון אם פי לגבי הטקרה הנידון קשה יהיה לוטר שהדבר נעשה עקב השירות בצבא.

כמו כן אינני בטוח שיש לשחרר חייל מאחריות בעד מעשה של רשלנות גסה מאוד, אשר בעקבותיו נפגע חייל שני. אני טועין בעיה זו כדי לומר, שלפי דעתי מוטב היה לשקול בענין זה פעם נוספת, ביחוד כאשר גם מבחינת המתודה צריך היה להוציא מעיפים אלה מתוך החוק. אלה הם הנימוקים להצעתי, למחוק את הפיסקה האחרונה המופיעה הן בסעיף 6(א) והן בסעיף 7(א), כפי שציינתי.

י.סלינגרוב:

הסכסוך שעובד על-ידי ועדת המשנה במטר לי אסנם רק אתסול אחרי-הצהרים, אולם כבר ראיתי דברים אחדים שאינני יכול להטכים להם, ואני חושב כי הדברים טעונים דיון נוסף.

ראשית כל אינני יכול להטכים לאותן ההוראות שביחס אליהן דיבר חבר הכנסת רובין. לדעתי הן לגמרי מיותרות בחוק זה, ונוסף לזאת - עם כל התחשבותי במצב הצבא - אין מספון האזרח שלי מאפשר לי להטכים להוראות אלה מבחינה עניינית. פיסוד החייל עצמו בעד כל חבלה שהוא מחבל, פותח, לדעתי, פתח לפעולות שרירותיות שונות מצד חיילים, שלגביהם קיימות בלאו הכי תלונות רבות מאוד בקרב הצבור, בעזקר בשטח התחבורה. הצבור איננו יכול להתנחם בכך, שהחייל ייענש אחרי-כן בתוקף החוקים הצבאיים; אין זה ספצה את האדם שנפצע על-ידו. החיילים שלנו אינם תמיד בטוב של חוסר אפשרות לשלם קנסות ופיצויים; אם גם כרבע איך הם יכולים לשאת בתשלומים אלה, הרי יוכלו לעשות זאת תוך כמה שנים. נדמה לי שאנו קצת יותר מדי פזיזים בענין זה.

סה/שב

י. סליבנוב:

אם נשווה את הצעת החוק כפי שהיא מוגשת לנו כעת, עם הצעת החוק שנתפרסמה - הרי אם-כך הרעיון היסודי לא שונה, ישנו בכל-זאת שינוי גדול בהנדל ביקושי ההצעות הללו. כאשר יוודע בצבור שקיבלנו הצעת חוק בצורה זו במקום הצעת החוק שנתפרסמה, תהיה בכך הפתעה רבה ביחוד לצבור המשפטאים. הצעות החוק טובאות לידועת הצבור כולו כדי להאזין וכל להביע את דעתו על כך, בעתונות ובדיונים שונים. אני רוצה שהצבור ידע על מה המדובר כעת, ואני חושב שאנו פוגעים באינטרס שלו אם אנו מביאים עכשיו לדיון בכנסת הצעת חוק שהיא שונה לגמרי מן ההצעה המקורית שנתפרסמה. אינני רואה דחיפות מיוחדת בהעברת חוק זה עוד בטוב הנוכחי של הכנסת, ביחוד לאור העובדה שהחוק יחייב את המדינה באחריות רק לגבי מעשים שנעשו לאחר קבלתו. מסוים שהשאלות המתעוררות כאן הן די חשובות, כדאי היה שנדחה קבלת חוק זה למושב הבא, על מנת שבינתיים תובא הצעת החוק בצורתה זו לידועת אנשי המשפט ונוכל לקבל חוות דעתם, שבכל זאת יש להתחשב בהן. ידוע שביסוד המשפטאים אפילו בקרב חברי ועדה זו, מינוגדול, יש לל תמיד הרגשה פנימית שהאוטוריטה שלנו בשאלות משפטיות טהורות לא תמיד מספיקה. אמנם אנו בעזרים על-יד ייעוץ משרד המשפטים - ואפשר לומר כי ברוב רובם של המקרים הייעוץ הוא טוב ועוסד על הגובה - אך עלינו להתחשב בכל-זאת בכך, שישנם עוד אנשי משפט רבים בארץ שדאי לשמוע דעתם.

י. בר-יהודה:

אשר לשינוי הטעיפים עליהם דובר עד כה, אפשר להביא דוגמאות רבות הטובות אחרות כי טבחינת המוסר הכללי צריך היה לבטלם. היות והנושא אינו קטן באחריות המדינה כי-אם באחריות הפרט, הרינו מציע ל הוציא את הטעיפים מן החוק. טלבד זאת ברצוני להציג כמה שאלות.

בסעיף 4 כתוב כי המדינה אינה אחראית בנזיקים על הוצאת שם רע; האם זה אינו מחייב את מי שדיבר בתור שליחה של המדינה?

ברור לגמרי שלא.

י. שפירא:

י. בר-יהודה:

שאלה שניה היא, האם שר המודיע כי אדם מסויים מחבל במדינה - כלומר הוא טוען כי הוא מוסר זאת בשם המדינה בתור שר או מנהל כללי של איזה משרד - האם זה מחייב אותו?

לא.

י. שפירא:

י. בר-יהודה:

לפי סעיף 6 אין המדינה אחראית בנזקים הנגרמים תוך פעולה מלחמתית של צה"ל; האם זה אינו מחייב גם במקרה שהפעולה נעשית בזדון או תוך שמוט בלתי נכון או מוגזם וכוח? אפשר להכנס, למשל, לישוב אויב להמשיך לירות גם לאחר שהישוב נכבד. נניח שהאזייל שעשה כן יעמוד ל משפט צבאי, אך נשאלת השאלה באם יהיה הנפגע או משפחתו רשאים לתבוע פיצויים? במקרה שהמדינה מכירה כי היה כאן שימוש בלתי מוצדק ומוגזם בנשק, אם לא תינתן אפשרות זו, ארנה זאת כדבר בלתי צודק. אני מסכים אפילו להגביל זאת לגבי אזרחי המדינה בלבד, אם מישהו רואה הכרח בכך.

שה/שב

1. כר-יהודה

ביחס לטעיף 8, אני רוצה לשאול אם יש
במחד החוקים הגדרה סדוייקת לטונח,
קניית אחיזה בפועל. יכולים להיות מצבי ביניים שונים. לפי דעתי
יש לקבוע כי מן היום בו סודיעה הממשלה שהיא לוקחת בכס זה לקצמה -
הרי קנתה בו אחיזה בפועל.

2. המסעטים ח.כ.מ.נ.

הביטוי הטכני לקניית אחיזה על-ידי
הממשלה, הוא הודעת ההחרטה שהנסלחת
על-ידי הממשלה. אני סוכן לחוק במעין זה את המלה "בפועל".

3. כר-יהודה

ביחס לתחילת תוקפה של האחריות המדינה
לנזיקין, אציע לתאריך תחילת תוקפו
של חוק זה יהיה ביום בו הונחה הצעת החוק על שולחן הכנסת.

4. נורה פטיג

הערה כללית אולם אני רוצה להעיר בדאגה
דברי היא, המדינה חייבת לכלול בתוך
הקולציות שלה נטיאה באחריות בעד נזיקים שבגרמו לאזרח הבודד,
לא-רק לגבי מקרים שאפשר להוכיח את אשמתה, אלא גם לגבי מקרים
שהאזרח ביזוק כתוצאה מפעולת המנגנון הגדול של המדינה. זהו חלק
מן הטיכונ שבהנהלת עסקים גדולים. אני נוטה תמיד להטיל על המדינה
אחריות גדולה יותר מאשר היא נובעת מתוך השטה שירה. מתוך גישה זו,
דעתי היא שהצעת חוק זו צריכה להיות חלק מחוק נזיקין אזרחיים ולהשתלב
בו. עובדה היא שבטעיף 4 של אותו חוק נקבע שחוד המדינה מן האחריות,
ובהסתמך על כך אפשר להכניס במקום זאת לחוק הנזיקין הכללי, פרק הדן
באחריות המדינה. אם זהו חוק עצמאי, הרי שמעוררת שורה של בעיות
שיש למצוא להן פתרון.

בטעיף 2, למשל, כתוב שדין המדינה

כדין כל גוף מאוגד, מבלי שיפורש בחוק זה מה דינו של גוף כזה.
בטעיף 3 הייתי מציע לטחוק את המלים "אין בתום לב תוך שיטוט שוטה
בהרשאה חוקית". אם בשם המדינה הורטים בנין לפי צו שמתברר אחרי-כן
כי לא היה מלב צו שרובה, אינני יודע מה הסיבה שבגללה יש לפטור את
המדינה מאחריות ותשלום פיצולים. אני סוכן להטיל מאחריות על המדינה
אפילו לגבי מקרים בהם אין להוכיח אשמה - על אמת כמה וכמה במקרה כגון
זה, כאשר ברורה אשמה לטעות. בפעולת מנגנון המדינה עלולות לקרות
טעויות כאלה, וזו-אפשר להוכיח אם הן נעשו בתום לב. זה עלול לתת
פתח למעשי שרירות רבים, תוך אפשרות לפטור מאחריות בכל מקרה ומקרה.
ההבדל בין רשלנות לבין שיטוט בתום לב הוא כל-כך עדין, שכל מעשה
רשלנות אפשר לפרש כמעשה בתום לב, ולפטור בדרך זו מאחריות.

ביחס לטעיף 5 אני מצטרף לדעתו של

חבר הכנסת כר-יהודה, ולדעתי יש למצוא הגדרה שתגדיר בדיוק באיזה
מקרים קשורה הפעולה תלויה בפעולה לחסתיית, במידה המצדיקה שחרור
מאחריות. אם תוך כדי פעולה שלחסיית בוצע שוד, הריני סבור כי
המדינה צריכה להיות אחראית לכך. לעומת זאת, אם תוך פעולה שלחסיית
נזקקו מצוות אפילו ללא צורך ונשפרו הרים ובים, הריני חושב כי אין
להטיל על כך אחריות. המלה "תוך" מציינת רק קשר של זמן בין המעשה
שנעשה לבין הפעולה המלחסייתית, וקשר כזה בלבד איננו מספיק.

לגבי הטעיפים 6 (א) ו-7 (א) אני בהחלט
תומך בדעת מלה המציעים לטחוק את החלק השני של טעיפים אלה.

שה/טב

ז. וורהפטינג:

לגבי סעיף 8 אני מסכים שההגדרה
במועל היא יותר מדי טרחנית לבת;
רק הסדינה עצמה יודעת מה הנכס כבר שלה או לאו.

ע. איכילוב:

ישנם מספרים רבים בהם מן הצדק היה
שהסדינה תקבל על עצמה אחריות ותשלם
פיצויים. אם טביחים כנגד זה שענה, כי יש להתחשב ביכולתה המצומצמת
של הסדינה לשאת באחריות זו, הרי יש לקבוע בכל המספרים שהסדינה תישא
רק באחוז מסויים מן הפיצויים, ואין להפלות מקרים אחדים לעומת האחרים;
אם נותנים פיצוי, הרי צריך לתת אותם לכל מי שסכאי לו.

אני בני בקי בענין המדובר, הולט כיהנתי
בהנהלת הקרן לשעת-הירום, ויש התברר מצב שונה: מי שניזוק על-ידי
פעולות האויב קיבל פיצויים, ואילו מי שניזוק על-ידי פעולות זה"ל לא
קיבל כל פיצוי שהוג. לאור נסיון זה, ניסוח הסעיפים 6 ו-7 נראה קצת
חסוה בעיני. אני מבין את ההסקפה החלחלתית הזו בעת לתת לצבא חופש
פעולה, אך לדעתי זה לא צריך להביע למסדיים של פגיעה בפרט. אפשר
לציין לדוגמה מקרים שונים של גנים אשר ניזוקו בשעת תירוני חיילים,
או של בתים שנהרסו טראש, מתוך חישובים אסטרטגיים לקראת מלחמה;
האם אפשר לקרוא לנזקים אלה, בזיקין על טענה שבעסה תוך פעולה מלחמתית?

ח. צדוק:

לא.

ע. איכילוב:

אם נגרם נזק למגורשים שהסתכלה החזיקה
בהם, האם חלה עליה אחריות?

ז. המשפטים ח. כהן:

כן, לפי סעיף 2.

ע. אסף:

אני חולק על סעיף 4, באשר כל עוד
קיים בסדינה חוק המאפשר הביעת
פיצויים מספיים על הוצאת שם רע, נדמה לי שיש להחמיר לגבי הסדינה
ולחייב גם אותה בזאת.

ח. דובנין:

סדינה איננה יכולה להעליב; אם פקיד
מעליב, הרי אפשר לתבוע אותו או את
מנהלו לדין.

ע. אסף:

ביחס לסעיף 5, אני חושב שאם יוכנסו
לתוכן הבחנות שונות ביחס להגדרת
פעולה מלחמתית, עלול הדבר להכביד ללא גבול. נזקים אלה הם התוצאות
הרעות הנובעות מהכרח מלחמה. נדמה לי שבנידון זה אטוץ לדקדק,
היות ובגלל התלבטות מצפונית שלי עלולה להגרם חבלה בחופש ופעולה
ההכרחי לצבא.

י. בדר:

לגבי סעיף 9, הרי אם כי יי לי אפון רב בכל אלה שהכינו חוק זה, הייתי מציע בכל זאת להשאיר את האנוטרציה בתוך אנוטרציה חלקית, ולהוסיף וכל חוק אחר הטביל או השולל את האחריות הסדינה או סוסדותיה, או נוטח דוסה, במצב הכוללי, כאשר עדיין נמצאים בתוקם. חוקים עותומניים ואנוטרציה דכיים, ישנה סידת סיכון כמיון כל החוקים הללו, פן מכיני הרשימה לא כללו את הכל.

לסעיף 8 אני מסכים מבחינה עקרונית, אבל הייתי מציע להוסיף לסדינה אחריות בעד הזנחת אמיזה כנכס, ישנה כפויים ערביים והוקנו לסדינה, וכעת סכנת נפשות היא להיכנס לתוך אחד מהם, במיד סכנת התמוטטות צפויה לרובת המכריע של הבתיים. אם אי-אס ר להשעים טרם ספויים בהזנחה, אני חושב כי יי להטיל את האחריות על הסדינה.

בנוגע לסעיפים 6 ו-7 אין לי כל טפק ביחס לנכונותם, מבחינת הרשימה. אולם, נוטפו כאן הוראות הנוגעות להגבלת אחריות היחיד, ואני מסופק אם זה איננו נורא חרי. לדעתי זהו נוטח הדס ומשום כך אני מציע למחוק סעיפים אלה. איד לעצם הענין, אינני רואה טעם להגבלת אחריותו של חייל רק לגבי פעולה המבוצעת על חייל ימי. אם יש צורך להגביל אחריות חיילים, היא צריכה לחול במידה שווה על כל האזרחיים, לאו דוקא חיילים. ההגדרה "עקב שרותו" יכולה לחפות על יורה שלמה של פשעים. דעתי היא שאם י להגביל את אחריות החייל לגבי פשעים שהוא מבצע בשרות, הרי י להגבילה לא רק לגבי מקרים שהקרוב בהם הוא גם כן חייל. נוטף לזאת, גם אם חושבים כי טקוטם של פטוקים אלה בחוק זה, הרי לדעתי יהיה זה נכון יותר לצרף אותה פסקה לסעיף 5 של החוק ולפטור על ידי כך חיילים מאחריות ביעת פעולה טלחטחית. במקרים אלה יש באמת צורך לתת לחייל הגנה מספסית, בה בשעה שלפי הצעה זו טפוקפק הדבר בסידת-טה.

ביחס לסעיף 4 הדן בהוצאת שם רע, אני חושב כי יש להבדיל בין "ג' נרל דמג'ס" לבין "ספסל דמג'ס". הפיצויים הכספיים הם סנקציה שאין לה כל קשר עם נזק חוטרי שבגדס על ידי הוצאת שם רע. אינני רואה טעם לחייב את הסדינה לשאת באחריות למתן פיצויים כספיים כאלה, שלפעמים עלולים להיות פיצויי נקטה מופרזים ככוונה. לגבי מקרים כאלה, כאשר אין קשר בין הוצאת שם רע לבין גרימת נזק כספי, אני חושב כי י לפטור את הסדינה מחובת תשלום הפיצויים. לעומת זאת, אם הנפגע יכול להוכיח כי נגרמו לו נזקים קונקרטיים, אין אני רואה הבדל לעומת כל שאר הנזקים לחוטריים ולפיכך צריכה הסדינה לפצות עבורם.

סלכד זאת, יי לי הצעות אומן אגיים אחרי כן בנתב.

י. אליבנוב:

אני מציע לכתוב בסעיף 5 לכתוב "תוך פעולה סדינית ולצרכיה".

י. שפירא:

תרסו לי להביא בהערה טוקדמת קובלנה חסורה על המנהגותו של חבר הכנסת ורהפטיג, ובמידה קטנה יותר על חבר הכנסת בדר. אין כל טעם בבחירת ועדות טסנה אסקוימות ייבזת רבות, מקבלות החלטות ומנסחות אותן על דעת כל החברים, וכאשר באים אחרי כן ומביאים את ההצעות הטוכנות לפני טליאת הוועדה, מופיע אחד מחברי ועדת המינה שלא טצא לנחוף להשתתף באף אחת מישיבותיה - ובכך לא טלג את התפקיד שהוטל עליו - ומציע הצעות ייבוי טרחיקות לכת. זהו ביטול זמנה של חברי הכנסת העוסקים בכך. עתה משיב על השאלות שהתעוררו.

ש/ה/רב

1. שפירא:

ביחס לקביעת "כדין כל גוף מאוגד",
כמו נחתה חשובה, שזוהי אחריות לפי החוק

הכללי.

בית דין לפעיק 3, הרי מוטלת האחריות על

הממשלה, אלא אם כן היא תוכל לשמור על ביחסי-משפט שאמורות נעשה בחוק
לב, חוק הנחה שהיתה לכך הרשמה ורשימת החוק הכללי קובע זאת
בית דין למל מקיד מסלולי, ועל אותו כמה וכמה יש צורך בדבר לגבי הממשלה.
היא ממלכה יכולה לפקול על-ידי כך שבכל ענין הנחה לביחסי-משפט וחבט
שקדין או מותר או אסור הדבר. ישנה מקרים שהממשלה נחבטת על גרימת
נזק, ועליות לחוכים שמיא חלבה בחור לב, ושהיא הבינה את המצב החוקי
באופן מחקבל על הרעה, אם כי לגומר של ענין היא לא צדקה; אה גם
במקרה כזה תהיה הממשלה אחראית לנזיקין, לא תוכל שום ממלכה לפקול
יש הנדל בין אזהר לבין ממלכה: אזהר יכול להחמיר לגבי עצמו ולהימנע
בכלל מביצוע, ממלכה איננה יכולה להימנע מביצוע, היות והיא צריכה
למלא תובה שמוטלת עליה ושהיא אחראית לה. גם שטט מלחמים מאחריות,
כל הוא איננו יכול שלא לפקול כאלו מביאים ענין לפניו. מכיוון שהוא
איננו ילא בשר ודט, הרי הוא מוטל לפקמים ואי-אפשר להטיל עליו תשלום
פיצויים של נזיקים.

אשר לאחריות נזיקים על הוצאת שר רע,

המברנו שפיצויים כפמיים הניחני על הוצאת שר רע הם ענין שמקובל
במדינות האנגלי-סכסיות. אצלנו נמצא ענין תשלום הפיצויים בירידה, כי
אצלנו אין ג'ורי ואין צורך שפכוח הפיצויים יקדיך את גודל הנזק. כאשר
שופט מביט את-דעתו על הענין, טוב אין ערך לפיצויים. אין חסיד גבוה
של הממשלה מוציא שר רע על אדם, אחריותו בעינה עומדת. הוא לא עשה
עם מעשיו כמעט הממשלה; יתר על כן - הוא מקל בחתידו, כי ענין גם
בממשלה על-ידי כך שעשה מעשה לא ראוי. עיקר הפיצוי לאזרח הנפגע הוא
בכך שבשעת המשפט מבהיר השופט כי היתה כאן דיבה, כך שהנשק הופך נגד
המאשים הקודם. ג כך מקבל האיש את ייפוקו.

אשר לפעיק 5, הרי עלי להעיר כי שום אבא

אינו יכול להנקייה את מסילית על הייליו אחריות לנזיקים, או שמגבילים
אמפיטורו מהם. הכנסת ההגבלות המוצעות כאן יעשו את האבא שלנו לבלתי
אפקטיבי, כי אי-אפשר להחזיק ליד כל הייל וסנין יועץ מסכסכי, אם אזהר
שימנע ירגיש כי הדבר לא נעשה מתוך פקולה מלחמתית ובית המשפט יעדיף אותו.
הוא יוכל לקבל פיצויים. הנזק "ולצרכיה" הופך אה כל הענין לאקדמאי.

ביחס לסיפא של הפעיפיה 6 (א) ו-7 (א)

הרי לאחר כל התורה "נשמעו כאן, ובטיקו בטקבות המענה שזה נוסח
אדם, אני מוכן להסוך בהוצאת הפלחה הזאת מפעיפיה אלה, זולה אני מבקש מאד
מאת נמיגי הממשלה להכין לענין זה חוק. באשר אני חושב את שמי
המיונות לחשונות והכרחיות. נכון שאין הצדקה לזאת שהייל לא יהיה אחראי גם
לגבי חייל מתחינה זו, בכל אותם מקרים בהם צריך היה לשאת באחריות כלפי
אזרח. אני ממליץ שהשטט יימחקו הפעיפיה אלה.

שר המשפטים דיבר על מחיית המלה "בפועל".

כל מלחמתית היא בפועל. אין מקם שחודשה בכח על כנייה לפועלית היא מחיית
בפועל. לא הייתי מתנגד להטיל על הממשלה אחריות על הזנתת מחיית בפועל,
אך בעת אני חושב שמוקדה מדי, ומכך אני מתנגד לקבלת תיקון זה.
כיום ישנה עובדה של רכוש עצום שימנע והממשלה אפילו איננה יודעת עליו,
ואי-אפשר להטיל עליה אחריות בשר הזנתתו.

אשר לפעיק 9, הרי אי-אפשר להיות מחוקק מתוך

פחד ובסיבה זו להטיל חלאי על גבי חלאי, כמי שהדבר מקובל בחתיקה שלנו.
משרד המשפטים עבר על כל החוקים. אמר יתגלה בעם שאחד החוקים לא הורגה ברשימת
יזמה אזהרת באזרח מקרה והדבר יבוקן.

אני מביע לחשאיך את היקפה החוק הכלמרותה,

עם הוצאת הסיפא של הפעיפיה 6 (א) ו-7 (א) ומחיקת המלה "בפועל".

היו"ר ב. מזניח:
אני מבקש את כל חברי הוועדה להכין הצעות
בכתב לגבי כל הטעיות **בגם** הם רוצים להכניס
שינויים. בישיבה הבאה נעבור מחדש על כל הטעיות ולאחר שנסמע את
ההצעות ואת חוות דעתו של סר זילביגר, ניגש להצבעה לא כל דינויים
נוספים, אני מציע לקיים את הישיבה הבאה סחר, יום ה', בשעה 11.30.

ז. גרנטטיג:
ברשות היושב ראש, תסלחו לי רבותי, אולם אני
טורח להגיב על דבריו של חבר הכנסת שפירא.
נכון שהזנאתי במידה מסוימת את עבודתה של ועדת טייבה זו, והתבצלתי על
כן בחילת דברי. אני חושב כן אוכל למעון אותה טענה כלפי סר שפירא, ביחס
להשתתפותו בוועדות טייבה אחרות. אין זה טובע אותי מלהציע כאן כדרך
כל החברים, הצעות תיגן הנראות כחשובות בעיני.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00